

Sygn. akt II Ka 388/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2014r

Sąd Okręgowy w Ostrołęce II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Ryszard Warda /spr./

Sędziowie: SO Wiesław Oryl

SO Michał Pieńkowski

Protokolant: Marlena Achcińska

przy udziale Prokuratora Prok. Okr.: Ewy Budzińskiej

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2014r

sprawy **R. O.**

oskarżonego o czyn z art. 279§1 kk w zw. z art. 64§2 kk i in

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Ostrołęce z dnia 11 września 2013r, sygn. akt II K 1371/12

orzeka:

zaskarżony wyrok uchyla i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowego w Ostrołęce.

Sygn. akt II Ka 388/13

UZASADNIENIE

R. O. został oskarżony o to, że:

1. w okresie od godz. 19.30 w dniu 27 sierpnia 2012r do godz. 7.00 dnia 28 sierpnia 2012r w miejscowości S. K. gmina K., woj. (...) (...) dokonał kradzieży z włamaniem do K. Parafialnego w ten sposób, że wykorzystując nieuwagę osób ukrył się w kościele do momentu, kiedy nie było w nim osób, a następnie wydostał się z kościoła głównym wejściem, otwierając drzwi zabezpieczone drewnianą belką, zabierając w celu przywłaszczenia wykonaną z odlewane go srebra suknię wraz z berłem i dwoma replikami koron o wartości nie mniejszej niż 70000 zł na szkodę Parafii R.-Katolickiej w S. K. przy czym czynu tego dopuścił się będąc uprzednio skazany w warunkach określonych w art. 64§1 kk i po odbyciu w ciągu 5 lat łącznie co najmniej roku kary pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo kradzieży z włamaniem, **tj. o czyn z art. 279§1 kk w zw. z art. 64§2 kk,**
2. w nocy z 13 na 14 września 2012r w miejscowości G. przy ulicy (...) dokonał kradzieży z włamaniem do K. Parafialnego, w ten sposób, że po uprzednim wyłamaniu drzwi wejściowych dostał się do wnętrza kościoła, skąd zabrał w celu przywłaszczenia z obrazu Matki Boskiej z Dzieciątkiem srebrną, pozłacaną sukienkę o wartości nie mniejszej niż 40000 zł na szkodę Parafii R.-Katolickiej pod Wezwaniem P. i P. w G., przy czym czynu tego dopuścił się będąc uprzednio skazany w warunkach określonych w art. 64§1 kk i po odbyciu w ciągu 5 lat łącznie co najmniej roku kary

pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo kradzieży z włamaniem, **tj. o czyn z art. 279§1 kk w zw. z art. 64§2 kk,**

3. w nocy z 17/18 września 2012r w L., gmina Ł. dokonał kradzieży z włamaniem do K. Parafialnego przy ulicy (...). (...), w ten sposób, że po uprzednim wyważeniu okna w pomieszczeniu zakrytym dostał się do wnętrza K. skąd zabrał w celu przywłaszczenia krzyż zabytkowy posrebrzany z drugiej połowy XIX wieku o wartości nie mniejszej niż 5000 zł, trzy sztuki kielichów połączonych i zdobionych z XIX wieku oraz pięć sztuk puszek – kielichów z przykryciami wartości nie mniejszej niż 1200 zł, o łącznej wartości nie mniejszej niż 17000 zł na szkodę Parafii R.-Katolickiej w L., przy czym czynu tego dopuścił się będąc uprzednio skazany w warunkach określonych w art. 64§1 kk i po odbyciu w ciągu 5 lat łącznie co najmniej roku kary pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo kradzieży z włamaniem, **tj. o czyn z art. 279§1 kk w zw. z art. 64§2 kk.**

Sąd Rejonowy w Ostrołęce wyrokiem z dnia 11 września 2013r, wydanym w sprawie II K 1371/12, uznał oskarżonego za winnego wszystkich zarzucanych mu aktem oskarżenia czynów z tą zmianą, iż przyjął, że czynów tych oskarżony dopuścił się w krótkich odstępach czasu w podobny sposób. W związku z tym Sąd uznał powyższe czyny za ciąg przestępstw kwalifikowany na podstawie art. 279§1 kk w zw. z art. 64§2 kk w zw. z art. 91§1 kk i na tej podstawie skazał oskarżonego, zaś z mocy art. 279§1 kk w zw. z art. 91§1 kk i art. 33§2 kk wymierzył mu karę 8 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w liczbie 200 stawek dziennych przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 20 złotych każda. Na zasadzie art. 50 kk Sąd podał wyrok do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie jego treści na tablicy ogłoszeń: Urzędu Gminy w Ł., Urzędu Gminy w K., Urzędu Gminy w G. i Urzędu Miasta w P. przez okres 2 tygodni. W dalszej części zaskarżonego wyroku Sąd pozostawił przyjęte powództwo cywilne bez rozpoznania oraz na podstawie art. 230§2 kpk rozporządził dowodami rzeczowymi zabezpieczonymi w toku przeprowadzonego postępowania poprzez ich zwrot na rzecz uprawnionych podmiotów. Z kolei co do dowodu rzeczowego w postaci plecaka z materiału w kolorze czarno-czerwonym, Sąd na mocy art. 44§2 kk orzekł jego przepadek. W punkcie 6 zaskarżonego wyroku na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczono oskarżonemu okres zatrzymania w sprawie od dnia 18 września 2012r do 20 września 2012r przyjmując, że jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równa się jednemu dniowi kary pozbawienia wolności. Orzekając o kosztach postępowania, Sąd I instancji zwolnił oskarżonego od obowiązku ich zapłaty i obciążył nimi rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od wskazanego wyroku w całości na korzyść oskarżonego złożył jego obrońca. Orzeczeniu temu zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych mający znaczenie dla rozstrzygnięcia, a poprzez to naruszenie art. 7 kpk przez ustalenie, że nie zachodzą uzasadnione wątpliwości co do poczytalności oskarżonego, mimo zaniechania przeprowadzenia wszystkich dowodów, w szczególności dowodu z opinii biegłych psychiatrów dla ustalenia, czy oskarżony cierpi na chorobę psychiczną i czy ma ona ewentualny wpływ na zakłócenia czynności psychicznych lub zdolności do pokierowania i rozpoznania znaczenia swoich czynów w aspekcie art. 31 kk,
2. naruszenie art. 193§1 kpk w zw. z art. 9§2 kpk przez przyjęcie przez Sąd w oparciu o własną wiedzę, że brak jest przesłanek dla przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych psychiatrów, podczas gdy dla dokonania takich ustaleń konieczna jest wiedza specjalna, której Sąd nie posiada,
3. błąd w ustaleniach faktycznych mający znaczenie dla rozstrzygnięcia, a przez to naruszenie art. 7 kpk poprzez pominięcie dowodu z zeznań świadka J. O. na temat zachowania się oskarżonego w czasie młodości oraz w okresie popełnianych przestępstw – podczas gdy te okoliczności mogły mieć istotne znaczenie dla biegłych psychiatrów,
4. błąd w ustaleniach faktycznych mający znaczenie dla rozstrzygnięcia, a przez to naruszenie art. 7 kpk poprzez dokonanie dowolnych ustaleń co do sposobu pozbycia się skradzionej koszulki na niekorzyść oskarżonego mimo braku dowodów na powyższą okoliczność,
5. wymierzenie oskarżonemu kary niewspółmiernie surowej do stopnia społecznego niebezpieczeństwa zarzucanych mu czynów.

W konkluzji apelacji obrońca oskarżonego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ostrołęce, a ewentualnie o jego zmianę poprzez obniżenie wymiaru kary pozbawienia wolności do lat trzech.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego była o tyle zasadna, że skutkowałą uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Na wstępie wobec charakteru stwierdzonego uchybienia oraz mając na uwadze społeczny odbiór wydanego w tej sprawie orzeczenia należy zważyć, że dochodzenie do prawdy – ustaleń faktycznych w toku procesu karnego obwarowane jest ścisłym reżimem procesowym. Tak by orzekający o winie Sąd (także Sąd Odwoławczy) wykrył i pociągnął do odpowiedzialności rzeczywistych sprawców przestępstw, którzy w świetle przepisów prawa są w stanie ponosić tą odpowiedzialność. Zakładanie a priori istnienia, bądź, jak mamy do czynienia w tej sprawie, nie istnienia pewnego stanu poprzez nieprzestrzeganie zasad rządzących procesem karnym, prowadzi do tego, że wydane orzeczenie jest ułomne. Nie można zatem stwierdzić, czy jest ono prawidłowe, czy też nie, ponieważ wymyka się spod kontroli instancyjnej. Właśnie dojście do prawdy ustawodawca zabezpiecza wymogiem prawidłowego procedowania, to jest umożliwienia każdej ze stron procesowych przedstawiania swoich racji, argumentów (wniosków dowodowych).

Przechodząc wprost do omówienia uchybień, które były powodem wydania orzeczenia kasatoryjnego, należy wskazać, że Sąd I instancji nazbyt swobodnie podszedł do kwestii związanej z ustaleniem znamion strony podmiotowej czynów zarzuconych R. O.. Ocena, czy w odniesieniu do oskarżonego zachodzą wątpliwości, i to uzasadnione, co do jego poczytalności, dokonywana jest przez organ procesowy na podstawie ujawnionych w toku postępowania okoliczności, które są temu organowi znane. Pierwotnie w niniejszej sprawie nie istniały jakiegokolwiek zobiektywizowane przesłanki do kwestionowania poczytalności oskarżonego. W toku przesłuchania R. O. sam stwierdził, iż nie był leczony psychiatrycznie, a jego wypowiedzi były logiczne i zborne. Z tego względu decyzja Sądu (k. 422v) o oddaleniu wniosku dowodowego obrońcy oskarżonego o dopuszczenie opinii biegłych psychiatrów celem wypowiedzenia się co do stanu zdrowia psychicznego oskarżonego w tamtych realiach dowodowych była prawidłowa. Ujawnienie nowych okoliczności na dalszym etapie postępowania wymagało jednak od Sądu zrewidowania swojego dotychczasowego stanowiska i przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych psychiatrów, chociażby z urzędu. W tym miejscu warto wspomnieć także o treści art. 170§4 kpk, który został przewidziany przez ustawodawcę właśnie na wypadek wystąpienia takich sytuacji. Nie wdając się w szczegółowe rozważania prawne dotyczące tych kwestii, od razu trzeba przejść do oceny argumentacji przedstawionej przez Sąd Rejonowy.

Wbrew stanowisku tego Sądu – kilkakrotnie wyrażonemu w toku przewodu sądowego – fakt złożenia przez oskarżonego oświadczenia o nie podejmowaniu w przeszłości leczenia psychiatrycznego nie oznacza jeszcze, iż nie zaistniał stan wątpliwości, o którym mowa w art. 79§1 pkt. 3 kpk. Sąd powinien bowiem oprzeć się na ocenie całokształtu okoliczności sprawy, a nie analizować je w oderwaniu od siebie. W przekonaniu Sądu Odwoławczego współwystąpienie w rzeczonym stanie faktycznym takich okoliczności jak leczenie psychiatryczne oskarżonego w Szpitalu w G. oraz stwierdzenie trudności adaptacyjnych w środowisku wojskowym powoduje stan uzasadnionej wątpliwości, który implikuje konieczność zasięgnięcia opinii biegłych psychiatrów. Jak trafnie wskazuje autor apelacji nie podejmowanie przez wiele lat leczenia psychiatrycznego przez oskarżonego mogło doprowadzić do rozwoju i ugruntowania nieprawidłowych cech osobowości. Ocena ich wpływu na poczytalność oskarżonego powinna być dokonana przez osoby posiadające wiadomości specjalne, a nie pozostawać w granicach uznania sędziowskiego.

Sąd Rejonowy skupiając się na argumentach dezawuuujących potrzebę przeprowadzenia takiego dowodu pominął fakt skierowania oskarżonego na leczenie psychiatryczne przez poradnię zdrowia psychicznego. Powodem obserwacji było dokonywanie włamań i kradzieży w sposób nietypowy. W ocenie Sądu do takich też, w pewien sposób można zaliczyć postępowanie oskarżonego w niniejszej sprawie. Chodzi przede wszystkim o dokonanie przez niego zaboru przedmiotów powszechnego kultu oraz wyrzucenie niektórych z nich do rzeki po nieudanej próbie sprzedaży. W orzecznictwie sądów powszechnych trafnie ponosi się, że brak racjonalnego uzasadnienia dopuszczenia się

przestępstwa lub całkowicie nieadekwatna motywacja oskarżonego do konkretnego czynu uchodzi za okoliczność przemawiającą za zasięgnięciem opinii biegłych psychiatrów (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 1982r, sygn. akt III KR 189/82).

Oddzielnego ustosunkowania się wymaga zaliczone w poczet materiału dowodowego w postępowaniu odwoławczym orzeczenie o stopniu niepełnosprawności przedstawione przez obrońcę oskarżonego. Z treści tego dokumentu wynika, iż w dniu 29 kwietnia 2008r (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w P. stwierdził wobec brata oskarżonego – J. O. (2) znaczny stopień niepełnosprawności i jako symbol przyczyny niepełnosprawności wskazał „10-N”, czyli chorobę neurologiczną. Z uwagi na brak bliższego określenia stanu chorobowego J. O. (2) tak w części rozstrzygającej orzeczenia, jak i jego uzasadnieniu trudno określić charakter i genezę tej choroby. Jednakże samo stwierdzenie tego typu schorzenia u najbliższego członka rodziny oskarżonego, z uwagi na podłoże genetyczne niektórych chorób psychicznych potwierdzają wątpliwości Sądu dotyczące poczytalności oskarżonego w niniejszej sprawie.

Braki w procedowaniu Sądu Rejonowego nie mają charakteru drugorzędnych, pozwalającego na rozstrzygnięcie, które z niezgodnych stanowisk Sądu, wyrażonych w wyroku i jego uzasadnieniu, zasługuje na uwzględnienie. Sprzeczność ta stanowi poważną lukę w rozważaniach Sądu I instancji. Działania procesowe Sądu Odwoławczego nie mogą zaskakiwać stron postępowania karnego, ani też odbierać możliwości wyrażenia – na określonym etapie zawisłości sprawy – stanowiska procesowego i ewentualnego wywiedzenia zwykłego środka odwoławczego.

Rzeczą Sądu Rejonowego przy ponownym rozpoznaniu sprawy będzie, przy szerokim zastosowaniu art. 442§2 kpk, definitywne wyjaśnienie ww. wątpliwości, a następnie, o ile zajdzie taka potrzeba, odzwierciedlenie efektów podjętych czynności procesowych w pisemnych motywach orzeczenia.

Z tych względów orzeczono, jak na wstępie.